

SZAPÁRY GYULA

gróf Szapáry Gyula (1832-1905)

Szapáry József gróf, udvari tanácsos és báró Orczy Anna fiaként, 1832. november 1-én született Pesten. A Szapáry család Veszprém vármegyéből származik, nevük az ottani Szapár falu nevét őrzi. Még tanult, de már Heves és Külső-Szolnok vármegye szolgálatában állt, s annak gazdasági egyesületét vezette. Jogi tanulmányainak befejezése után a vármegye törvényhatóságát szolgálta, 1860-ban első alispánja lett. A felirati párt híveként kapott képviselői mandátumot 1861-ben és 1865-ben. Összesen kilencszer volt képviselő, 1867-től a vármegyéje főispánja is. 1869-től belügyminiszteri tanácsos, 1870-től a Közlekedési Minisztérium államtitkára. Széll Kálmán visszalépése után a Tisza Kálmán vezette kormányban elvállalta a pénzügyi tárcát, s ebben a pozíciójában nagy érdemei voltak a magyar államháztartás konszolidációja terén. Szintén az ő érdeme az első járadék-konverzió is. Később egy ideig vezette a közlekedési tárcát is, 1889-től azonban már fölművelésügyi miniszterként szerepel.

Tisza Kálmán lemondása után, 1890. március 15-én Ferenc József Szapáryt bízta meg a kormányalakítással. E kormányban olyan nagy nevek szerepeltek, mint Wekerle Sándor, Szilágyi Dezső, Baross Gábor és Csáky Albin. A Szapáry-kabinet törvénybe iktatta a közigazgatás államosítását. 1892. november 21-én távozott kormányfői posztjáról, s nem is szerepelt a cselekvő politikában 1894-ig. Ekkor szakított a szabadelvű párttal, és az (első)

Wekerle-kormánnyal, majd egyházpolitikai javaslatokat nyújtott be. 1900-ban elnyerte a tárnokmesteri méltóságot, s 1904-ben a Hitelbank elnökéül választotta. Gróf Szapáry Gyula hosszas betegeskedés után Abbáziában hunyt el, 1905. január 20-án, 72 évesen. Földi maradványait a családi birtokon, a pusztatskonyi kápolna kriptájában helyezték végső nyugalomra.

A XIX. sz. közepén, romantikus stílusban épült pusztatskonyi kápolna

Gróf Szapáry Gyula szerteágazó tevékenysége kiterjedt a vizek ügyére, szűkebb pátriájában a Közép-Tisza szabályozására és a társulatok tevékenységére, illetve országos szinten a Duna, a Tisza és a Rába szabályozására is.

A Karoknak és Rendeknek címzett 1845. év nyárhó 24-én Fegyverneken kelt bejelentés szerint, „a Tisza-menti birtokosok a Tisza rendezetlen folyama és áradása okozta tömérdek károk csökkentésére, a Heves megye határában lefolyó Tisza szabályozását saját költségükön létesíteni egyesültek”.

1859-ben a szolnoki császári-királyi megyefőnök a Szalóktól Szolnokig fekvő ártér érdekelt birtokosait a társulat újja alakítására hívta össze. A társulat választmányába megválasztották gróf Szapáry Gyulát. A Szalók-taskonyi ártér érdekeltjeinek védelmét szolgáló töltések megépítését, vezetésével készítették. A ledencei gátat saját költségén állíttatta helyre.

1876-ban az egyesült Szalók-Tisza-beői Ármentesítő Társulat elnökének „gróf Szapáry Gyula őexcellenciája választott”.

1877-ben „hogy árvízveszély esetén a felügyelet minél hatásosabban eszközöltessék, a szalók-taskonyi gát általános felügyeletét magára vállalta gróf Szapáry Gyula elnök úr”.

1882. december 22-én az Örvény-abádi és a Szalók-Tisza-beői társulatok egyesüléséből alakult „Közép-Tiszai Ármentesítő Társulat (KÁT) elnökének gróf Szapáry Gyula választott”.

1886. január 1-jével a Közép-Tiszai, a Fegyvernek-szakállasi és a törökszentmiklósi társulatok egyesülésével alakult társulat „elnökének megválasztott gróf Szapáry Gyula őexcellenciája”.

A társulat elnöki pozíciójáról, országos vezetői megbízatásai időszakára lemondott, de elnöki megbízását a társulat függőben tartotta. Később a társulat élére visszatért.

Miniszteri, miniszterelnöki beosztásai mellett is, mindig szívügyének tekintette a KÁT ügyeit, egészen haláláig.

Gróf Szapáry Gyula már fiatal korától a taskonyi birtokon gazdálkodott, de gazdasági szervezőtevékenységét később kiterjesztette egész Külső-Szolnok megyére.

A Nagykunsági tározó taskonyi új közúti hídja

Gróf Szapáry Gyula tevékeny és gazdag életpályája közvetlenül kapcsolódik a Közép-Tisza vidékéhez és Szolnokhoz (utcát neveztek el róla, 1940-ben egész alakos szobrot állítottak emlékére, ami a második világháború alatt megsemmisült). A Nagykunsági tározó mai területe a család egykori taskonyi birtokának része volt. Elévülhetetlen érdemeket szerzett a XIX. század társulati mozgalmában, mint a Tisza-szabályozás térségi kiemelkedő alakja, irányítója.